

## **ЗНАЧЕННЯ РЕФЛЕКСИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ МЕДИЧНИХ ВУЗІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

*Жукова М.Ю., Ткаченко О.В., Соколенко В.М.*

*Полтава, Україна*

Навчання у ВНЗ, оволодіння знаннями та вміннями, необхідними у майбутній професійній діяльності лікаря, сприяють усвідомленню свого професійного дорослішання, формуванню у студентів професійної рефлексії, яка є основою, центральною складовою професійного самовизначення здобувачів вищої освіти. Словник іншомовних слів визначає рефлексію як роздум, самовладання, самопізнання. Це форма теоретичної діяльності, яка спрямована на осмислення його власних дій та законів.

Результатом професійної підготовки стає професійна компетентність, змістовним елементом та умовою розвитку якої є рефлексія. Тип професії «людина-людина», до якої належить професія лікаря, якісно відрізняється необхідністю наявності компетентності у взаємодії із людьми. У зв'язку з цим формування рефлексії у системі медичної освіти дуже важливо.

Сучасні умови висувають вимоги розвитку критично мислячої особистості, яка готова до продуктивної взаємодії з оточуючим світом, уміє об'єктивно оцінювати власні досягнення в процесі навчання, осмислювати успіхи та труднощі, аналізувати в собі нові якості, здатна до самовдосконалення та саморозвитку. Це обумовлює необхідність організації рефлексивної діяльності студентів як важливого компоненту освітнього процесу [1].

Рефлексія сприяє розвитку трьох важливих якостей людини, які будуть потрібні йому в сучасному суспільстві та професійної діяльності:

- Самостійність. Студент, аналізуючи, усвідомлює свої можливості, сам робить свій власний вибір.
- Підприємливість. Студент усвідомлює, що він може зробити тут і зараз, щоб стало краще.
- Конкурентоспроможність. Вміє робити щось краще за інших, діє в будь-яких ситуаціях ефективніше.

Рефлексія будується, з одного боку, навколо вже наявних знань, умінь, навичок, які дозволяють досягати успіхів. А, з іншого боку, дефіцитів і труднощів, які гальмують досягнення запланованих результатів.

Звичайно, рефлексивна модель навчання потребує відповідальності, постійного напруження розуму, критичного погляду на речі, імпровізації. Але, у сьогоднішній день успіх у професійній та навчальній діяльності залежить від рівня самоорганізації та здатності до самоосвіти. Швидко та якісно освоїти навчальний матеріал, освоїти професійні функції на новому місці роботи зможе фахівець із високим рівнем самоорганізації та прагненням до саморозвитку та самоосвіти.

Для підвищення відповідальності студента за освітні результати необхідно, щоб він мав високий рівень рефлексії (в даному випадку, самооцінки). Високий рівень розвитку рефлексії дає можливість студентам усвідомити, чого вони вже навчилися; здійснити оцінку власного рівня

розуміння начального матеріалу, спланувати подальшу реалізацію цього плану в практичному житті, трудовій діяльності; провести порівняльний аналіз власного сприйняття із думками, почуттями, поглядами одногрупників, за потреби відкоригувати певні аспекти; усвідомити свої дії та спрогнозувати подальші кроки навчальної діяльності [2]. Головним придбанням використання рефлексивних навичок у навчанні стає розвиток здатності самостійно вчитися і здібності до безперервної самоосвіти.

Однак, як показують спостереження в нашому університеті, багато студентів недостатньо володіють умінями й навичками, необхідними для успішного виконання самостійної навчальної роботи, часто використовують неефективні прийоми навчання, що склалися у них стихійно [3]. У студентів популярніші менш ефективні прийоми, як правило, пасивні, такі як виділення або перечитування, що може викликати ілюзії запам'ятовування та навчання і, як наслідок, вони не використовують свій час так ефективно, як могли б.

Завдання викладача сформулювати пізнавальні потреби, аналіз та осмислення поведінки в різних ситуаціях, прогнозування наслідків власних дій, що є умовами розвитку особистісної рефлексії студентів. Особистісна рефлексія спрямована на самоорганізацію через осмислення студентом себе і своєї розумової діяльності в цілому як способу здійснення самостійної діяльності у навчальному процесі. Вона здійснюється в основному у двох формах: самооцінки та мотивування. Самооцінка служить основою для усвідомлення своїх сил, можливостей перед початком виконання навчальної задачі, а мотивування виступає спонукаючою силою до діяльності щодо розв'язування поставленої навчальної проблеми (завдання).

Разом із тим досвід показує, що більшість студентів молодших курсів, прагнучи здійснити діагностику рівня розвитку прийомів самостійної роботи, дають собі завищену самооцінку. Вони оцінюють не реальний рівень своїх досягнень у оволодінні прийомами самостійної роботи, а можливості, які ще не повністю реалізовані. Тому необхідною умовою вдосконалення самостійної роботи студентів є систематичне здійснення ними самоконтролю й самоперевірки [3].

Для організації рефлексивної діяльності можна використовувати такі форми та методи роботи як: групова та індивідуальна робота, виконання практичних завдань, пов'язаних з професійною діяльністю лікаря, обговорення на семінарських заняттях. Наприклад, на практичних заняттях студенти вивчають і засвоюють деякі методи дослідження організму людини. Отримані записи вони самостійно аналізують та роблять висновки. Крім того, колективом кафедри фізіології розроблений збірник завдань, в яких моделюється клінічна або експериментальна ситуація щодо функціонування організму. Роль викладача полягає в тому, щоб допомогти студентам збагнути суть проблемної ситуації, викликати бажання її розв'язувати, спрямувати на вірний шлях розв'язання, визначити оптимальний варіант її вирішення [4].

**Список використаних джерел:**

1. Організація рефлексивної діяльності здобувачів вищої освіти на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології Полтавського державного медичного університету / О. В. Ганчо, Н. П. Коваленко, І. М. Звягольська, А. Д. Ганчо, Н.О. Боброва // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2021. – Т. 21, вип. 3 (75). – С. 234–238.
2. Балашов Е.М. Психологічні особливості рефлексії в навчальній діяльності студентів //Актуальні проблеми психології: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. Том XIV: Методологія і теорія психології. – Випуск 1. Київ– Ніжин. Видавництво «ПП Лисенко М.М.». 2018. – С. 26-44.
3. Модульно-рейтингові технології навчання в студентів закладів вищої освіти / В. М. Соколенко, Л. Е. Весніна, Н. М. Шарлай, М. Ю Жукова, Н.М.Федотенкова, А. О. Журавльова // Медична освіта за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір: матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 30 березня 2023 р. – Полтава, 2023. – С. 240–241.
4. Жукова М. Ю. Використання сучасних педагогічних технологій для підвищення якості викладання нормальної фізіології на стоматологічному факультеті ПДМУ / М. Ю. Жукова, І. В. Міщенко, О. В. Коковська // Сучасні аспекти досягнень фундаментальних та прикладних медико-біологічних напрямків медичної та фармацевтичної освіти та науки: матеріали І наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, яка присвяч. до 90-ї річниці з дня народження видатного фармаколога, професора Киричок Людмили Трофимівни, м. Харків, 17 листопада 2022 р. – Харків : ХНМУ, 2022. – С. 75–79.

**ВІДНОВЛЕНІ ІМЕНА ПОЛТАВЩИНИ: БУЛДОВСЬКИЙ  
ОЛЕКСАНДР ТЕОФІЛОВИЧ**

*Закалюжний В.М.  
Полтава, Україна*



**Булдовський Олександр Теофілович (1887 – 1938) – професор, зоолог, гідробіолог, методист, керівник Полтавського ІНО, завідувач гідробіологічного відділу Далекосхідного філіалу АН СРСР, репресований НКВС.**

Трагічна доля нашого земляка О.Т. Булдовського, який жив і працював в епоху розквіту сталінського тоталітарного режиму, відображена в малочисельних публікаціях [1-7]. Олександр Теофілович Булдовський жив на зламі епох. Більшовицький терор перервав життя цієї яскравої творчої особистості. Але його ідеї й починання мають послідовників.

Народився Булдовський Олександр Теофілович 13 березня 1887 року у містечку Старі Санжари на Полтавщині в родині відомого священика Теофіла Івановича Булдовського (1865 – 1944) українського православного церковного діяча, митрополита всієї України, Української православної церкви. Навчався Олександр Булдовський в Полтавській Духовній семінарії, з п'ятого класу якої був виключений за участь у студентських страйках у